

Opstaan

voor het goede

Verkiezingsprogramma lokale afdeling 2026-2030

ChristenUnie
Het Hogeland

Voorwoord

We zijn trots op het verkiezingsprogramma dat voor u ligt. We hebben nagedacht over wat onze wensen zijn en wat haalbaar is. Het is geweldig om dit werk te mogen doen in het prachtige Hogeland met zijn vele dorpen en bijna 50.000 inwoners.

We blijven opstaan voor diegene die de klappen krijgen in onze gemeente. In de eerste plaats natuurlijk de aardbevingsslachtoffers. Nog steeds zitten vele gezinnen in grote onzekerheid over wat er met hun huis gaat gebeuren, vaak al heel lang. Dat is niet eerlijk en niet rechtvaardig.

Opvallend in Het Hogeland is dat er, in verhouding tot het gemiddelde in Nederland, minder mensen aan het werk zijn. Daarom ligt onze focus niet alleen op de ontwikkeling van de huidige bedrijven, maar ook op de vestiging van nieuwe bedrijven of bedrijfstakken, zoals waterrecreatiebedrijven.

Veel mensen vallen in onze gemeente buiten de boot doordat ze te kampen hebben met schulden. We hebben regelmatig aangedrongen op vroegsignalering bij schulden en op het realiseren van één loket voor de aanvraag van aanvullende regelingen. We willen dat inwoners slechts één keer hun gegevens hoeven invullen om in aanmerking te komen voor de veelheid van regelingen. Regelingen waar vaak geen gebruik van wordt gemaakt, hoewel men er wel recht op heeft. Ook de komende periode zullen we hierop blijven hameren, net als op een vereenvoudiging van de regelingen en samenwerking tussen de verschillende hulpinstanties. Zodat mensen die in de problemen komen, bijvoorbeeld door ziekte, niet ook nog eens veel tijd en energie moeten steken in het aanvragen van regelingen om het hoofd boven water te kunnen houden.

Onze gemeente behoort tot de gebieden waar energiearmoede het grootst is. Daarom is het belangrijk ervoor te zorgen dat zeker de mensen met de laagste inkomens profiteren van energiebesparende maatregelen.

In de afgelopen periode hebben wij ons ingezet voor de 'minima' en aandacht gevraagd voor het feit dat verhoging van gemeentelijke lasten voor deze groep inwoners relatief veel zwaarder weegt dan voor de 'gemiddelde' inwoner. Een tientje kan voor de mensen met een laag inkomen een maaltijd minder betekenen.

Woningbouw is vrijwel tot stilstand gekomen en daarom pleit onze fractie voor flexwoningen om tijdelijk aan de vraag te voldoen. Voor de langere termijn denken we aan grote wijken en het met spoed invullen van 'lege plaatsen' in de dorpen.

In Het Hogeland zitten we er financieel gezien nog warmpjes bij, zoals ik bij de behandeling van de begroting aanhaalde, maar dat kan snel veranderen door de verlaging van de rijksbijdrage en door spannende geopolitieke verhoudingen die ook hun effect kunnen hebben op onze financiën. We willen zeker investeren in Het Hogeland, maar dat zal verantwoord moeten. Er is nog heel veel te doen: de gemeentelijke gebouwen moeten worden verduurzaamd, het Ontwikkelplein krijgt nog een nieuw gebouw, veel wegen zijn aan groot onderhoud toe. En met al die plannen is een 'kruideniersmentaliteit' nog niet zo gek. Al is deze kruidenier tegenwoordig ook ondernemer, die ziet dat je als ondernemer moet blijven investeren om het Hogeland goed achter te laten voor toekomstige generaties. We hebben in Het Hogeland veel subsidiepotjes beschikbaar. Laten we deze verstandig inzetten voor projecten die door de inwoners gedragen worden en waar we allemaal langdurig van profiteren.

Vaak praten we over praktische zaken in de politiek, maar laten we bij ons werk in het prachtige Hogeland vooral ook in de gaten houden dat alles wat we doen is tot eer van onze Hemelse Vader. We zijn dankbaar dat we ons werk mogen doen in een prachtige gemeente en ons mogen inzetten om die gemeente nog mooier mogen maken voor komende generaties.

Er is nog veel werk te doen. We zijn rijk gezegend met een goede fractie en fractieondersteuning. Samen met het bestuur willen we opstaan voor het goede. Daarvoor hebben we uw steun nodig. We vragen u daarom of u ons werk wilt meenemen in uw gebeden. En valt u iets op wat de gemeente zou kunnen verbeteren op oplossen, laat u ons dat dan alstublieft weten. Graag tot ziens!

Nannet Gijzen-van Rij
Lijsttrekker ChristenUnie Het Hogeland.

Inhoud

Inleiding

Hoofdstuk 1

6 Veiligheid

Fysieke en sociale veiligheid
Drank- en drugsgebruik en gokken
Gasdossier

Hoofdstuk 2

9 Mobiliteit

Verkeersveiligheid
Voetgangers
Fiets
Openbaar vervoer

Hoofdstuk 3

11 Economie en Werkgelegenheid

De basis op orde
Sociale werkgelegenheid
Duurzame economie
Recreatie en toerisme
Agrarische sector en visserij

Hoofdstuk 4

14 Sociaal Domein en Volksgezondheid

Participatie
Armoede
Schulden
Arbeidsmigranten
Zorg
Eenzaamheid
Gezondheid
Personen met verward gedrag
Wonen en zorgen voor elkaar
Vrijwilligers en mantelzorgers
Iedereen telt mee en doet mee
Zorg voor vluchtelingen en (arbeids-)migranten

Hoofdstuk 5

19 Wonen en Ruimte

Doorbouwen aan jouw thuis
Betaalbaar wonen
Ruimte van ons allemaal

Hoofdstuk 6

21 Energie, klimaat en milieu

Jouw duurzame huis
Kansen voor de natuur
Voedselproductie in balans
Omgaan met extreem weer
Geen afval meer

Hoofdstuk 7

23 Burger en Bestuur

Een betrouwbare overheid
Een veilige samenleving

Inleiding

Opstaan voor het goede

Wij geloven dat mensen zijn gemaakt om samen te leven, en God te eren. Dat is een andere visie dan het individualisme van onze tijd. En daarom voeren we ook andere politiek dan andere partijen. We hebben een alternatief: een samenleving waarin mensen elkaar de hand reiken, gestimuleerd worden om samen te werken en er te zijn voor anderen.

Een samenleving ook waar ruimte ontstaat om samen te leven. Ruimte voor gemeenschappen, verenigingen, kerken, ruimte voor ondernemers om te ondernemen, ruimte voor ouders om hun kinderen op te voeden, ruimte voor de schepping om tot bloei te komen.

De gemeente moet dienstbaar zijn aan die vrijheid. Dat is onze belangrijkste taak, omdat in die vrijheid mensen tot hun recht komen, en er ruimte ontstaat voor pluriformiteit. Voor wie het zelf niet redt, zorgen we samen, en de overheid is er als schild voor de zwakken. Ook dat hoort bij Christelijke politiek.

Daarom staan we op voor het goede: voor gezinnen en gemeenschappen, verenigingen, voor goede hulp voor wie het zelf niet redt, voor sterke ondernemers die zo belangrijk zijn voor onze gemeenschap, voor een groene en veilige woonomgeving. Die prioriteiten dienen het samenleven, en dat is de basis voor een goed leven, in verbondenheid.

De ChristenUnie wil daarin opstaan voor het goede. Wat is dan 'het goede'? Daarover lezen we in de bijbel het volgende: 'Er is jou, mens, gezegd wat goed is, je weet wat de HEER van je wil: niet anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God.' (Micha 6:8)

De samenleving heeft politici nodig die handen en voeten geven aan deze opdracht. Maar niet alleen politici zijn nodig, we hebben met elkaar de verantwoordelijkheid om dat te doen als inwoners van Het Hogeland. Om samen aan een toekomst te bouwen Het Hogeland en hoop te verspreiden.

De ChristenUnie is een beweging van mensen die niet alleen spréken over wat goed is om te doen, maar dat in hun eigen omgeving ook elke dag willen dóen. Wij willen opstaan voor initiatieven in de samenleving die goed zijn voor de mens. Voor iedereen die meebouwt aan een hoopvolle samenleving voor onze kinderen, aan een dienstbare economie voor mens en schepping en aan een rechtvaardige overheid.

De ChristenUnie is een partij van christenen voor alle mensen. Wij willen Gods liefde voor deze wereld, voor Nederland, voor Het Hogeland doorgeven. Doe met ons mee!

Nannet Gijzen

Kees Geertsema

Johan Mekkes

Richard Bremmer

Hoofdstuk 1

1. Veiligheid

Waar staat de ChristenUnie voor op?

De ChristenUnie staat op voor een weerbare samenleving als beste voorbereiding in een wankelende wereld. In de toenemende zorgen over veiligheid door globalisering is de oplossing niet 'ieder voor zich', maar kan een samenleving waarin mensen naar elkaar omzien het verschil maken. Iedere samenleving kent bronnen van geborgenheid, een straat, een wijk, een dorps huis, een vereniging of de kerk. Zij kunnen hoekstenen zijn van sociale veiligheid, van vertrouwen voelen, houvast en zingeving bieden. Daarin investeren is hard nodig in onze geïndividualiseerde samenleving. Daarnaast is het goed om lokale dreigingsscenario's te oefenen. Op basis van dreigingsbeelden is het mogelijk een scenario uit te kiezen dat past bij de omgeving. Lokale overheden kunnen inwoners mee laten doen. Op deze manier wordt crisisbeheersing niet alleen iets van de lokale overheid, maar van ons allemaal.

Naast wat de samenleving zelf kan doen, heeft de overheid de taak om inwoners zo goed mogelijk te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Dit betekent dat er actief ingezet moet worden op de bestrijding van straatintimidatie en relatiegeweld zoals femicide, (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, stalking en huiselijk geweld.

Veilige en leefbare dorpen ontstaan wanneer mensen naar elkaar omzien. In samenwerking met de wijkagent als het directe aanspreekpunt voor inwoners. Voor veiligheid is samenwerking tussen allerlei partijen van groot belang. Dit gaat niet vanzelf, de gemeente moet daarin het voortouw nemen.

Drank, drugs en gokken maken veel kapot in mensenlevens. Het kan niet de bedoeling zijn dat door verslaving de menselijke waardigheid verloren gaat. De ChristenUnie wil verslaving en drugsproblematiek bestrijden, inclusief de hennepkwekerijen en drugslabs. We willen voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden en bestrijden ondermijning.

Mensenhandel betekent per definitie het uitbuiten van mensen. Daarbij wordt dwang, misleiding, machtsmisbruik of misbruik van een kwetsbare positie toegepast. Mensenhandel komt niet alleen in de prostitutie voor, maar ook in de horeca, de agrarische sector en productiewerk in de vorm van economische uitbuiting. De ChristenUnie wil dat onze gemeente zich, in samenwerking met andere gemeenten en organisaties, actief inzet tegen deze ernstige en complexe vorm van criminaliteit.

Radicalisering vormt een bedreiging voor de manier waarop wij in Nederland in vrijheid en veiligheid leven. Dit ontstaat als personen of groepen opvattingen ontwikkelen die haaks staan op de democratische rechtsorde en bereid zijn daar in de praktijk consequenties aan te verbinden. Naast het beschermen van de samenleving als geheel heeft de overheid ook een taak bij het beschermen van de individuele (minderjarige) inwoner. Het weerbaar maken van individuen tegen radicaal gedachtegoed werkt preventief. Vooral jongeren die op zoek zijn naar hun plek in de samenleving zijn kwetsbaar.

Waar staat de ChristenUnie voor op?

Fysieke en sociale veiligheid

- Oefen lokale dreigingsscenario's. Als de stroom 48 uur uitvalt, zijn dorpshuizen dan bijvoorbeeld open? Wat doen we in Het Hogeland wanneer er een overstroming is, of een grote brand. De bevolkingszorg is een taak van de lokale overheid. Nagedacht moet worden, en geoefend, hoe mensen in staat gesteld kunnen worden om adequaat te handelen als een calamiteit zich voordoet.
- Er wordt ingezet op voldoende beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagenten.
- Er moeten voldoende meldpunten zijn waar de politie fysiek/digitaal aanwezig is.
- Wanneer in bepaalde gebieden overlast is, wordt een specifieke aanpak opgesteld in overleg met betrokken partijen waaronder de gemeente en de politie.
- Een deel van de brandweezorg wordt geleverd door vrijwilligers, de ChristenUnie waardeert hen en wil dat de gemeente zich inzet om vrijwilligers te behouden en zo nodig te werven.
- De gemeenteraad bespreekt jaarlijks de veiligheidsplannen met de burgemeester en andere verantwoordelijken. Een belangrijk onderdeel hiervan is het informeren over specifieke risico's in de gemeente en de maatregelen die hiervoor worden genomen.

Drank- en drugsgebruik en gokken

- Drugsgebruik wordt niet langer genormaliseerd. De gemeente doet meer tegen het toenemende gebruik en de groeiende acceptatie van synthetische drugs.
- De gemeente zet zich in om alle jongeren op middelbare scholen en hun ouders actief voor te lichten over de gevolgen van verdovende middelen, roken en vaperen en stelt beleid op over de wijze waarop jongeren en hun ouders/verzorgers worden voorgelicht over het gebruik van verdovende middelen, roken en vaperen en de risico's daarvan. Onderdeel hiervan is de inzet van ervaringsdeskundigen.
- De GGD krijgt voldoende financiële middelen om periodiek de situatie in gemeente Het Hogeland te monitoren als het gaat om middelengebruik. De GGD rapporteert elke twee jaar hierover, zodat het gemeentelijk gezondheidsbeleid periodiek en tijdig kan worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.
- Goed geschoolde handhavers en een adequaat handavingsplan zorgen voor strenge handhaving van leeftijdsgrenzen op alcohol. De strijd tegen drankmisbruik voert de gemeente samen met scholen, ouders, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen.

- Gok- en alcoholreclames worden geweerd uit de openbare ruimte, in Abri's en andere (licht)reclamezuilen (roken is al verboden).

Gasdossier

Zeker in het aardgasdossier is veiligheid een belangrijk aspect. Iedere inwoner van Het Hogeland moet veilig kunnen wonen. Daarom vinden wij dat alle gaswinning in Groningen moet stoppen. De landelijke politiek beloofde 'Geen Gronings gas meer'. Die belofte resulteerde in de sluiting van het Groningenveld, maar hield toch in dat de zogenaamde kleine productievelden wel open blijven. In onze gemeente zijn dat 10 velden, onder meer in Warffum, Bedum, Ezumazijl, Lauwersoog, Saaksum-Oost. Rondom de gasvelden zal de bodem naar verwachting blijven dalen. Naast bodemdaling veroorzaakt gaswinning bodembeweging. De gevolgen daarvan zijn schade aan bebouwing en noodzaak van versterking van gebouwen. De beving van Zeerijp (2025) laat zien dat het einde nog niet in zicht is.

Als argument voor doorgaande gaswinning wordt steevast leveringszekerheid gebruikt: de noodzaak om gas te winnen in het belang van een veilige en warme samenleving. Dit belang wordt door de ChristenUnie gezien, maar mag niet ten koste gaan van veiligheid en materiële en immateriële belangen van Groningers. Inmiddels is uit de parlementaire enquête gaswinning duidelijk geworden dat veilige gaswinning niet mogelijk is, ook niet uit kleine velden. Het speerpunt voor de ChristenUnie is dus dat de belofte 'Geen Gronings gas meer' gaat betekenen dat ook de gaswinning uit kleine velden op afzienbare termijn en volledig wordt gestopt.

De schade van gaswinning, uit zowel het Groningenveld als de kleine velden, is voor de hele provincie groot. Delen van typische Groningse dorpen verdwijnen en in rap tempo. Onomkeerbaar. Door verschillen in de afhandeling van schadevergoeding en versterking ontstaat spanning in de maatschappij en lokale samenleving. Het geeft scheve gezichten en een besef van ongelijkheid. Dat is volgens de ChristenUnie onacceptabel.

De gevolgen van gaswinning bestaan niet alleen uit schade en noodzaak tot versterking. Maatschappelijke lasten nemen toe. Denk bijvoorbeeld aan alle gemalen die noodzakelijk zijn gebleken en blijven om de gevolgen van bodemdaling op te vangen. Daardoor blijven ook waterschapslasten in onze gemeente buitensporig stijgen. Het is goed om voorbereid te zijn op extreme weersomstandigheden, maar de meerkosten van aanpassing van gemalen wegens bodemdaling door gaswinning moet niet voor de Groningers zijn.

Meerkosten als gevolg van gaswinning voor welke publieke bebouwing of taak dan ook, moeten voor de rijksoverheid zijn; gaswinning heeft Nederland immers miljarden opgeleverd.

Waar staat de ChristenUnie voor op?

- ‘Geen Gronings gas meer’ betekent dat de gaswinning uit kleine velden moet stoppen. Het Staatstoezicht op de Mijnen is zeer kritisch op de voortzetting van deze vorm van gaswinning. ChristenUnie zet zich via de landelijke politiek in om het debat hierover te bevorderen.
- Gedupeerde Groningers moeten hun schade door gaswinning volledig vergoed krijgen. Geen lastige procedures bij het Instituut Mijnbouwschade Groningen, geen ellenlange discussies met deskundigen. ChristenUnie spant zich in voor een realistisch gesprek met het Instituut Mijnbouwschade Groningen, waarin een eerlijk verhaal wordt verteld. Er moet oog zijn voor de zwaarst getroffen gedupeerden in de richting van het epicentrum van het gaswinningsgebied. Te vaak worden eenvoudige schades, al of niet aan de rand van het gaswinningsgebied, gemakkelijk vergoed, maar de werkelijke serieuze schadegevallen onvoldoende en te traag afgehandeld.
- Generieke schaderegelingen zijn mooi, maar mogen er niet toe leiden dat maatwerkgevallen uit beeld raken. De uitvoering van generieke schade regelingen, zoals het daadwerkelijk herstel beleid of duurzaam herstel, moet veel effectiever en sneller worden uitgerold. ChristenUnie zal daarop aandringen bij het Instituut Mijnbouwschade Groningen en daarvoor samenwerking zoeken met de andere gemeenten in het bevingsgebied.
- Versterking van woningen en gebouwen in aardbevingsgebied moet vele malen sneller dan nu het geval is. Gezinnen wachten jarenlang op noodzakelijke versterking, versterkingsplannen worden zonder goede motivering afgezwakt, en in uitvoering genomen versterkingen worden gepauzeerd. Dit is voor ChristenUnie onacceptabel, omdat het welbevinden van gezinnen hierdoor ernstig onder druk komt te staan. ChristenUnie zal het gesprek hierover aangaan met de Nationaal Coördinator Groningen en daarvoor samenwerking zoeken met de andere gemeenten in het versterkingsgebied.
- Woningen die niet door de Nationaal Coördinator Groningen behoeven te worden versterkt, worden met een besluit op norm verklaard. Dat betekent dat deze woningen voldoen aan de veiligheidsnorm, en bij bevingen lang genoeg in stand moeten blijven om de bewoners te laten vluchten. Deze besluiten op moeten op draagkrachtige berekeningen en motivering berusten; bewoners die zich veilig wanen in hun woning, moeten erop kunnen vertrouwen dat de berekening juist is uitgevoerd. Uit signalen in de media en van advocaten blijkt dat hieraan nog steeds veel schort. ChristenUnie zal het gesprek hierover aangaan met de Nationaal Coördinator Groningen en daarvoor samenwerking zoeken met de andere gemeenten in het versterkingsgebied.
- Met een seismische dreigingsanalyse is bepaald welke woningen niet eens rekenkundig onderzocht hoeven te worden en waarvan aangenomen wordt dat ze aan de veiligheidsnorm voldoen. Bewoners die daaraan twijfelen kunnen een zogenaamde opname op verzoek doen. Bij deze opname wordt geen berekening gemaakt, maar enkel een oppervlakkige visuele inspectie uitgevoerd. Dit is voor ChristenUnie onacceptabel, omdat hiermee zonder adequate berekening mogelijk onveilige huizen ten onrechte veilig worden geacht. ChristenUnie spant zich in voor een betere onderbouwing van besluiten na opnames op verzoek. Dat doet ChristenUnie door hiervoor aandacht te vragen bij provinciale bestuurders.
- De schade van gedupeerde Groningers is niet alleen materieel van aard; uit diverse onderzoeken blijkt de psychische nood van inwoners, volwassenen en kinderen, in het bevingsgebied. Sociaal welbevinden staat onder druk. Dit strijdt met de kernwaarden van de ChristenUnie, die staat voor een gezond en samenhangend gezin en samenleving. ChristenUnie faciliteert het gesprek met inwoners van de gemeente op dorpsniveau, om een beter zicht te krijgen op het mentale welbevinden en problematiek bij gedupeerden.
- Toegenomen maatschappelijke kosten die het gevolg zijn van gaswinning uit het Groningenveld of kleine velden, moeten niet worden afgewenteld op de lokale samenleving. Het is onacceptabel dat lokale belastingen toenemen om deze nevenschade af te dekken. Kosten van gaswinning moeten zonder uitzondering worden gedragen door de private partijen die het gas hebben gewonnen of door de rijksoverheid die daarvan heeft geprofiteerd.

Hoofdstuk 2

Mobiliteit

Waar staat de ChristenUnie voor op?

We staan op voor een goed bereikbaar Het Hogeland. Mobiliteit brengt mensen bij elkaar, om te werken, elkaar te ontmoeten of voor elkaar te zorgen. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we daarbij zorgen voor onze leefomgeving. Goede wegen, paden en OV-verbindingen zijn nodig waarbij de ChristenUnie mensen wil stimuleren om steeds de duurzaamste variant te kiezen.

Voor de ontwikkeling van Het Hogeland zijn goede verbindingen belangrijk. Zo pleiten wij voor een verdubbeling van de N33, een oplossing voor knelpunt Onderdendam, een goede Oost-Westverbinding, en voor verbetering van de lokale wegen door de aanleg van passeerstroken voor landbouwverkeer.

De ChristenUnie wil naar schoner vervoer, waarbij lopen, fietsen en openbaar vervoer het belangrijkste is. Dit maakt onze woonomgeving leefbaar, veilig en duurzaam. Daarbij houden we rekening met mensen met een beperking, door een toegankelijke omgeving te creëren voor iedereen.

We investeren in veilige, voldoende verlichte, wandel- en fietspaden. Ook willen we snelle, frequente en rechtstreekse busverbindingen. De gemeente Het Hogeland is (samen met provincie en Rijk) verantwoordelijk voor infrastructuur van hoog niveau.

Waar staat de ChristenUnie voor op?

Verkeersveiligheid

- De gemeente voert actief beleid op het verbeteren van de verkeersveiligheid en betreft inwoners daarbij, bijvoorbeeld door gebruik van de BuitenBeter app.

- Uitgangspunt voor het inrichten van de verkeersinfrastructuur is het Duurzaam Veilig principe: wegen zo inrichten dat voor weggebruikers de maximumsnelheid al duidelijk blijkt uit de weginrichting en zij hun snelheid hieraan aanpassen.
- De maximumsnelheid binnen de bebouwde kom wordt 30 kilometer. Alleen op wegen met openbaar vervoer en verbindingswegen geldt 50 kilometer per uur. Er komen bovendien meer woonerven waar niet harder dan 15 kilometer per uur wordt gereden. Waar het op korte termijn niet mogelijk is om de weginrichting aan te passen aan de lagere maximumsnelheid kiezen we voor tijdelijke snelheidsbeperkende maatregelen.
- De gemeente brengt tenminste elke vier jaar de zogenaamde 'gevaarlijke plekken' in beeld, o.a. gebruikmakend van de input van bewoners. Bij het kiezen van een oplossing worden ook de verkeersdeelnemers betrokken.
- De gemeente zorgt voor veilige loop- en fietsroutes naar de scholen en richt de omgeving van scholen veilig in.
- De gemeente Het Hogeland werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen, bijvoorbeeld op scholen en bij instellingen.

Voetgangers

- De openbare ruimte moet overal toegankelijk worden ingericht.
- Wandelpaden van en naar openbare voorzieningen wil de ChristenUnie voorzien
- van voldoende bankjes, zodat ook mensen die minder goed ter been zijn, geregeld kunnen rusten of elkaar ontmoeten.
- We stimuleren ommetjes en klompenpaden,
- met bordjes bij cultuurhistorische elementen.

Fiets

- Iedereen moet de kans krijgen om te fietsen.
- Voor nieuwkomers zorgen we voor fietslessen.
- Er is een programma om minima en kinderen van een goede fiets te voorzien.
- Een vlotte doorstroming van fietsers op hoofdroutes. Leg daarvoor aparte of losliggende fietspaden aan of fietsstraten. Ook drukke fietsverbindingen krijgen waar nodig losliggende fietspaden. Paaltjes en drempels op fietspaden worden zoveel mogelijk verwijderd.
- Slecht onderhouden fietspaden worden aangepakt. Zo veel mogelijk fietsroutes worden bij sneeuw schoongeveegd.

Openbaar vervoer

- Gratis openbaar vervoer voor minima moet blijven.
- Dorpen moeten zoveel mogelijk bereikbaar zijn met het openbaar vervoer. Daarvoor moeten flexibele vormen ingezet worden.
- Omdat niet alle dorpen even goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer, stimuleren we het gebruik van deelauto's.
- Op elk station binnen onze gemeente moeten OV-fietsen beschikbaar zijn.

Hoofdstuk 3

Economie en Werkgelegenheid

Waar staat de ChristenUnie voor op?

We staan op voor een economie die dienstbaar is aan de samenleving. Een economie die niet draait om steeds meer, maar waarin het welzijn van de mens centraal staat en waar het gewoon is om op adem te kunnen komen. We kijken verder dan economische groei en materiele welvaart. Als ChristenUnie kijken we naar welvaart in de brede zin.

Een bloeiende economie gaat niet alleen over geld en winst. Daarom willen we een gemeente zijn die ondernemers helpt om duurzaam te werken, die samenwerkt met aanbieders van lokale/regionale producten en kansen biedt aan mensen die moeilijk aan een baan komen. Wij kiezen voor een economie waarin zorg voor elkaar en respect voor de schepping centraal staan. Dan bouwen we samen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat waarin iedereen meetelt. Een belangrijk instrument hierbij is de ruimtelijke ordening. In de Omgevingsvisie legt de gemeente lange termijn doelen en in het omgevingsplan de regels voor de inrichting van de fysieke omgeving vast. De ChristenUnie kiest ervoor om in dit ruimtelijke ordening duurzame bloei centraal te stellen.

Onze ondernemers (groot en klein) zijn onderdeel van het hart van Het Hogeland. Ze brengen leven in de straten, bieden werk aan de mensen om ons heen en bouwen mee aan een samenleving waarin we elkaar kennen en helpen. Daarnaast bieden ze betekenisvol werk aan onze inwoners. De ChristenUnie vindt dat dit onze waardering en vertrouwen verdient. Dus is het belangrijk om ruimte te geven om te ontwikkelen, zonder vast te lopen in regels en bureaucratie, daar moet een gemeente zich voor inzetten. Niet tegenwerken, maar naast hen staan, met heldere afspraken, duidelijke communicatie en eerlijke kansen/ondersteuning waar nodig. Kortom, samenwerken vanuit vertrouwen in ondernemers die het goede willen doen.

Voedsel is een geschenk van God aan mensen. Boeren en tuinders werken aan goed en gezond voedsel met eerbied voor de schepping. De ChristenUnie is trots op onze agrarische sector en heeft hart voor boeren en tuinders. Net als de boeren staat de ChristenUnie voor een duurzame agrarische sector die dierenwelzijn en milieu hoog in het vaandel heeft.

De landbouw is een belangrijke economische pijler. Deze sector is een grote werkgever met directe, maar vooral ook indirecte banen bij onder andere toeleveranciers en de verwerkende industrie. Het is bekend dat de landbouw te maken heeft met grote uitdagingen. De ChristenUnie wil de boeren steunen bij de ontwikkelingen waar de sector voor staat.

Ook de visserij levert een waardevolle bijdrage aan onze gemeente en is belangrijk voor de haven van Lauwersoog. De laatste jaren voelen vissers zich echter in hun voortbestaan bedreigd, o.a. door de toenemende regeldruk en hoge eisen van verduurzaming en innovatie. Samen met de vissers gaan we aan de slag om de sector sterker te maken en knelpunten aan te pakken. Bij de aanleg van kabels, windmolens en energievoorzieningen mag de gemeente de belangen van de vissers niet uit het oog verliezen.

oor boeren en vissers geldt dat er perspectief moet zijn. Nieuwe regels mogen niet leiden tot faillissement van gezonde bedrijven en bedrijfsovername door de volgende generatie mag niet onhaalbaar gemaakt worden.

We vinden het belangrijk dat burgers weer weten waar hun voedsel eigenlijk vandaan komt. Veel mensen vinden het vanzelfsprekend dat er voldoende betaalbaar voedsel is, maar dat is het niet. We moeten ons voedsel en de producenten daarvan weer gaan waarderen.

Waar staat de ChristenUnie voor op?

De basis op orde

- De gemeente onderhoudt goede relaties met ondernemers, er is structureel overleg en voldoende informele ontmoetingsmogelijkheden.
- Er komt inkoopbeleid dat extra kansen biedt aan lokale bedrijven om leverancier van de gemeente te worden.
- De uitbreiding van de Eemshaven zorgt hopelijk voor meer werkgelegenheid en welvaart in onze gemeente, maar mag niet ten koste gaan van onze inwoners. We willen ervoor zorgen dat Oudeschip en de andere dorpen rond de Eemshaven leefbaar blijven door de aanleg van groenstroken en ondersteuning van dorpsinitiatieven.

Sociale werkgelegenheid

- Keurmerk sociaal ondernemen: een dienstbare economie is niet mogelijk zonder inclusiviteit. Het Hogeland moet ondernemers helpen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of nieuwkomers een plek te geven binnen hun bedrijf. Dit creëert niet alleen werkgelegenheid, maar geeft mensen hoop en perspectief. Daarom stimuleren en ondersteunen we sociale ondernemers, ondernemers die bijvoorbeeld mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans geven. We richten een keurmerk op waar ondernemers op basis van sociale criteria lid van kunnen worden. Een keurmerk dat sociaal ondernemen en lokale inkoop aan elkaar verbindt. Een keurmerkhouder krijgt inkoopvoordelen bij Het Hogeland voor zover de aanbestedingsregels dit toelaten. Hiermee stimuleert de gemeente lokale inkoop.
- Het Hogeland steunt sociale ondernemingen door bij hen in te kopen. Vaak zijn aanbestedingen nog gericht op directe kostenbesparing, terwijl door inkoop ook maatschappelijke doelen bereikt kunnen worden. Die maatschappelijke opbrengst kan groter zijn dan de directe kostenbesparing

- Kansen voor jongeren: stimuleer ondernemers om stageplekken, bijbanen en leerwerkplekken aan te bieden, vooral voor jongeren met een achterstand op de arbeidsmarkt.

Duurzame economie

- Bedrijventerreinen moeten schoon zijn, met de juiste functies op de juiste plek. Aandacht voor leegstand en ondermijning is belangrijk. Groen zorgt voor verkoeling in hete zomers en een betere waterafvoer, bijvoorbeeld sedumdaken en groenstroken in bermen en rondom gebouwen.
- Het Hogeland stimuleert verduurzaming van bedrijventerreinen, door samen met het ondernemersplatform en de diverse ondernemersverenigingen op zoek te gaan naar oplossingen voor de energietransitie, voor de besparing van energie en het delen van energie (energiehub) en circulariteit.
- We zorgen voor goede bereikbaarheid van bedrijventerreinen, inclusief OV-opties en voldoende laadplekken voor elektrische voertuigen.
- We putten onze aarde uit, grondstoffen raken op. Daarom geeft Het Hogeland ruimte aan circulaire ondernemers, ondernemers die direct (kringloop) of indirect (hergebruik materialen) bijdragen aan circulariteit.

Recreatie en toerisme

- Duurzame recreatie dichtbij huis: de behoefte aan recreatie in eigen omgeving blijft groot. We investeren in aantrekkelijke groene en recreatieve voorzieningen en stimuleren samen met ondernemers duurzame vormen van recreatie in en rond Het Hogeland, zoals waterrecreatie met kano's en elektrische sloepen.
- We verbeteren en onderhouden fiets-, wandel- en waterverbindingen, niet alleen voor recreatie maar ook als routes voor woon-werkverkeer. Toegankelijke, waar mogelijk vrij liggende en goed bewegwijzerde paden dragen bij aan de aantrekkelijkheid van ons buitengebied.
- Voor de gebruikers van het Pieterpad willen we extra voorzieningen realiseren.
- We zetten in op een herkenbare en toekomstbestendige promotie van onze gemeente als recreatieve bestemming, in samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We zetten in op de ontwikkeling van nieuwe producten door de toeristische organisaties en Promotie Waddenland.

Agrarische sector en visserij

- We willen de scholen helpen bij het onderwijs over duurzaamheid, klimaatverandering en voedselproductie. Elke basisschoolklas krijgt de gelegenheid om een (circulaire) boerderij te bezoeken, een schooltuin aan te leggen of een excursie naar een natuurgebied te maken.
- De gemeente moet het goede voorbeeld geven door zelf zoveel mogelijk voedsel in te kopen dat lokaal, duurzaam en biologisch is geproduceerd.
- We steunen de agrarische sector op het gebied van verduurzaming en innovatie.
- Als landbouwgrond in het geding is, vragen we boeren als eerste aan tafel bij het bespreken van de plannen.
- We willen eenvoudiger regels en snellere besluitvorming bij het aanvragen van vergunningen.

Hoofdstuk 4

Sociaal Domein en Volksgezondheid

Waar staat de ChristenUnie voor op?

Meedoen

Een samenleving waarin we omzien naar elkaar, waar iedereen de kans krijgt om volwaardig mee te doen. Werk is daarbij een belangrijke pijler: het geeft niet alleen een inkomen, maar ook eigenwaarde en een plek in de gemeenschap. De ChristenUnie Het Hogeland wil een economie waarin arbeid loont, waarin werkenden voldoende verdienen om rond te komen en waarin mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt meedoen.

We zetten in op een inclusieve arbeidsmarkt, eerlijke lonen en goede begeleiding voor wie (opnieuw) aan het werk wil. Maar niet alleen werk zorgt voor zingeving en meedoen in de samenleving. Door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk en (arbeidsmatige) dagbesteding doen de inwoners van Het Hogeland volop mee. De ChristenUnie zet zich in om deze inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen.

Tegelijkertijd weten we dat armoede en schulden een enorme impact hebben op mensen en hun gezinnen. Te veel Nederlanders leven onder de armoedegrens en ervaren de stress van financiële onzekerheid. De ChristenUnie Het Hogeland kiest voor een barmhartig en rechtvaardig armoedebeleid, dat makkelijk vindbaar is en eenvoudig aan te vragen. Op deze manier krijgen mensen de hulp die ze nodig hebben.

We willen dat werken altijd meer oplevert dan een uitkering, maar ook dat niemand in ons land in armoede hoeft te leven. Daarom pleiten we voor een eerlijke verdeling van lasten, gerichte inkomensondersteuning en betere hulp bij het voorkomen en oplossen van schulden. Omdat we willen dat ons beleid een antwoord is op de vraag van onze inwoners kiest Het Hogeland ervoor om eerst in gesprek te gaan met haar inwoners over de vragen: “Wanneer ervoeren jullie bestaansonzekerheid?” en “Wat had je toen nodig?”. Op basis van deze uitkomsten ontwikkelt Het Hogeland nieuw armoedebeleid. Schulden mogen geen gevangenis zijn.

Mensen die in financiële problemen raken, moeten snel en effectief geholpen worden. Dat betekent een eenvoudige en toegankelijke schuldhulpverlening, een sociale incasso-aanpak en betere bescherming tegen schulden.

We zien dat met name jongeren extra kwetsbaar zijn door de invloed van sociale media, influencers en het gebruik van Buy Now Pay Later (BNPL) diensten. Ze proeven eerst het zoet van de aankoop, maar komen in de problemen wanneer het zuur van de betaling voor de deur staat (soms letterlijk middels een deurwaarder). Een specifieke aanpak, met behulp van ervaringsdeskundigen, is in hun situatie nodig. De ChristenUnie Het Hogeland wil dat de gemeente zich hiervoor inzet.

Waar staat de ChristenUnie voor op?

Participatie

- Werken is niet voor iedereen mogelijk. De gemeente zorgt ervoor dat iedereen naar vermogen mee kan doen in de maatschappij en faciliteert en stimuleert vrijwilligerswerk, arbeidsmatige dagbesteding en mantelzorg.
- Gemeentelijke banen en leerwerkplekken: Het Hogeland maakt extra stage- en leerwerkplekken beschikbaar binnen de gemeente en bij gesubsidieerde organisaties.

Armoede

- Een sterk sociaal netwerk bevordert de bestaanszekerheid van mensen. Het Hogeland stimuleert en ondersteunt daarom initiatieven waarbij inwoners op wijk/buurt/straat niveau elkaar ontmoeten en ondersteunen.
- We stimuleren beter gebruik en uitvoering van de bijzondere bijstand en gemeentelijke regelingen door proactieve informatievoorziening. We doen dit samen met de maatschappelijke partners en passen automatische toekenning toe waar mogelijk. We streven ernaar dat inwoners met één aanvraag een beroep kunnen doen op alle gemeentelijke regelingen.
- ChristenUnie Het Hogeland pleit voor één loket, zowel online als fysiek, waar inwoners maar één keer hun gegevens aan hoeven leveren om in aanmerking komen voor de diverse regelingen, zoals de voedselbank, de kledingbank, etc.

Schulden

- We werken actief samen met woningcorporaties, energiemaatschappijen en zorgverzekeraars om betalingsachterstanden vroegtijdig op te merken en hulp aan te bieden. We zorgen ervoor dat er expertise bij de gemeente is waardoor mensen ook gelijk geholpen kunnen worden ipv weer doorverwezen te moeten worden naar een volgend loket.
- Vindplaats verborgen schulden: werkgevers zien vaak al in een vroeg stadium dat werknemers in financiële problemen dreigen te raken, maar weten niet altijd wat zij kunnen doen om hun werknemers hierin te helpen of door te verwijzen. We ondersteunen werkgevers in het omgaan met financiële problemen bij werknemers.
- We bieden financiële educatie en hulp aan jongeren, onder meer door middel van budgetcoaching, voor jongvolwassenen en lessen over geldbeheer op scholen.
- De wachttijd voor schuldhulp inkorten en snelle, laagdrempelige trajecten aanbieden om inwoners direct te helpen
- Het Hogeland past bij het innen van gemeentelijke belastingen en heffingen een sociaal kwijtscheldings- en incassobeleid toe om problematische schulden te voorkomen.

Arbeidsmigranten

- De gemeente past strikte handhaving toe op goede woonomstandigheden.
- We bieden gratis of gesubsidieerde taalcursussen en inburgeringsprogramma's aan om participatie te bevorderen. We werken hierin samen met partners zoals Taalmaatjes.

Zorg

We geloven dat mensen door God zijn gemaakt om naar elkaar om te zien. We geloven in een samenleving waarin mensen elkaar de hand reiken en er zijn voor de ander. Dit gaat in tegen het individualisme van onze tijd. Dat is geen zwakte, maar draagt bij aan verbondenheid. Op deze manier zorgen we voor elkaar, als het gaat om onze gezondheid of ons welzijn, maar ook als je op de vlucht bent voor honger of vervolging, of als je hier bent om te werken. Mensen hebben de nodige uitdagingen vandaag de dag, die komen in gesprekken aan de keukentafel terug: aardbevingen, oorlog, geldzaken, zorg, etc. Een luisterend oor, een arm om iemands schouder, verlicht de zorgen van mensen, samen weer perspectief zien in een roerige wereld. We zetten ons er daarom voor in dat ook in Het Hogeland mensen naar elkaar omzien. Dat kan alleen als mensen elkaar kennen en zich betrokken voelen. De gemeente kan daarbij voorzien in wat er nodig is om elkaar te leren kennen en door ruimte te geven aan initiatieven vanuit bewoners en organisaties, zoals thuishouders.

De zorg staat echter onder druk door vergrijzing en een steeds groter beroep op mantelzorgers. Nu al dienen zich personeelstekorten aan, bijvoorbeeld in de ouderenzorg en huisartsenzorg. Het risico dat de meest kwetsbaren hiervan het slachtoffer worden is groot. We kunnen de zorg alleen toekomstbestendig maken als de samenleving zich aanpast. De overheid kan dit ondersteunen door te kiezen voor structurele investeringen in preventie, zodat niet achteraf moet worden gerepareerd wat voorkomen had kunnen worden. Maar ook door te bevorderen dat gemeenschappen bloeien, bijvoorbeeld met nieuwe gemeenschappelijke woonvormen en dorpshuizen. Daar waar mogelijk zetten we daarvoor bestaand gemeentelijk vastgoed in. En door een maatschappelijk debat over de begrenzing van zorg, het bestrijden van eenzaamheid en suïcide en het versterken van het goede samenleven. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er ondersteuning vanuit de WMO beschikbaar blijft voor de echt kwetsbaren en publieke middelen zo effectief mogelijk worden ingezet.

Belangrijk is om op een andere manier te kijken naar ziekte en beperking. De zienswijze vanuit Positieve Gezondheid is dat er gekeken wordt naar wat wél kan, naar wat ons veerkracht geeft en hoe we een betekenisvol leven kunnen leven. Dit geeft ruimte om mee te kunnen doen in de samenleving en van betekenis te zijn voor de ander.

‘De zorg’ is een breed begrip. Het is het samenspel tussen professionele ‘formele zorg’, zoals ouderen-, gehandicapten- en jeugdzorg, en de ‘informele zorg’, zoals burenhulp, de inzet van vrijwilligers, welzijnswerk, mantelzorg en de betrokkenheid van kerken. Informele zorg is van enorme toegevoegde waarde. Het draagt bij aan het normaliseren van problemen die mensen ervaren.

Ervaringsdeskundigen kunnen zich door hun achtergrond makkelijker verplaatsen in de situatie van een ander met dezelfde soort problematiek. Omzien naar elkaar lost niet alle problemen op, maar geeft alle betrokkenen plezier, voldoening en verbinding. We mogen de kracht van onderlinge bemoediging en troost niet onderschatten. Zorg is ‘er zijn voor elkaar’: eens per week samen met een oudere koken en eten, een maatje zijn voor iemand met schulden of als groep een klus doen bij een gezin dat leeft in armoede.

Goede samenwerking tussen informele en formele zorg is uiteraard nodig. Voor bepaalde hulpvragen van inwoners is inzet van beroepskrachten passend. Informele hulp kan niet alle zorg vervangen. Maar door zorg en ondersteuning weer in de samenleving te integreren, maken we zorg van iedereen.

Vaak heeft de inzet van de omgeving en vrijwilligers professionele ondersteuning en coördinatie nodig. Vrijwilligersorganisaties en lokale sociale voorzieningen moeten voldoende financiering hebben. Waar mogelijk verminderen we regels en registratiedruk, zodat er meer tijd is voor menselijk contact. We gaan uit van deskundigheid en vertrouwen. Ook nemen we drempels weg voor woonvormen met gezamenlijke ruimtes voor ontmoeting.

Waar staat de ChristenUnie voor op?

Eenzaamheid

- Wij ondersteunen ontmoetingsplekken waar mensen samenkomen voor een luisterend oor. Het verenigingsleven is belangrijk voor verbinding in de samenleving, dit helpt betekenisvolle sociale contacten te leggen. Dat geldt ook voor kerken die zich openstellen om mensen een luisterend oor te bieden en een plek vormen waar men komen mag zoals men is. Belangrijk is om aan te sluiten bij wat verschillende groepen mensen nodig hebben, bv jongeren, ouderen, mensen met een ggz-aandoening. De gemeente maakt dit financieel mede mogelijk en/of neemt drempels weg waar dat nodig is.
- We stimuleren samenhang en samenwerking tussen alle initiatieven die er zijn, zodat er een dekkend netwerk ontstaat.
- ChristenUnie Het Hogeland wil meer aandacht voor suïcidepreventie.

Gezondheid

- We zetten in op Positieve Gezondheid en laten dit doorwerken op allerlei beleidsterreinen.
- De gemeente stimuleert gezonde voeding, voldoende beweging en een leven zonder verslaving door activiteiten die bijdragen aan de doelen van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).
- De gemeente maakt gezondheidsbeleid concreet, gebaseerd op data die de GGD heeft over de gezondheid en ziektelast van de inwoners. In dat beleid worden inwoners, deskundigen in het sociaal domein, huisartsen, maar ook scholen en sportverenigingen betrokken bij de uitvoering.
- We willen lokale zorgpunten behouden, zodat inwoners dichtbij huis terecht kunnen voor basiszorg.
- We investeren in thuiszorg, wijkverpleging en ondersteuning van mantelzorgers.
- We zetten in op ‘noaberschap’ via thuish kamers, dorps huizen en contacten met kerken.

Personen met verward gedrag

- Samen met de GGZ maakt de gemeente afspraken over hoe mensen met verward gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken worden en hoe wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ.
- De gemeente zet, in het kader van samenredzaamheid, in op hulpgroepen voor mensen met verward gedrag en op de beschikbaarheid van gezamenlijke woonruimte.

- De politie, de GGZ, de Spoedeisende Hulpafdeling van de ziekenhuizen en de wijkteams maken afspraken over wat te doen bij het aantreffen van mensen met verward gedrag. Voorkomen wordt dat deze mensen in een politieel terecht komen.
- We investeren in beschermd wonen en in de zorg voor mensen met GGZ-problematiek die thuis wonen: 24/7 ambulante psychische zorg in de wijk, en intensievere samenwerking tussen GGZ, huisartsen, maatschappelijke opvang, woningcorporatie, schuldhulpverlening en andere zorg- en hulpverleners en herstelgroepen.

Wonen en zorgen voor elkaar

- De ChristenUnie stimuleert particuliere bewonersinitiatieven en maatschappelijke organisaties waar het gaat om vernieuwende woonvormen. De woonvormen vormen geen eilandjes en hebben altijd een actieve verbinding met de buurt om de woonvorm heen. Ook verbreden we de mogelijkheden voor mantelzorg thuis of bijvoorbeeld kangoeroewoningen en het herbestemmen van boerderijen waarvan de bedrijfsfunctie is vervallen.
- We verbinden het sociale en fysieke domein. De gemeente laat hiervoor de afdelingen Sociaal Domein en Ruimtelijke Ordening gezamenlijk optrekken. Alle maatschappelijke partners worden betrokken bij de vraagstukken die er liggen, zodat de verschillende belangen op elkaar afgestemd worden. Denk aan het betrekken van huisartsen, fysiotherapeuten, kerken, horeca of sportverenigingen bij nieuwbouw of herstructurering van een gebied. Hierdoor ontstaat er innovatie, draagvlak en gezamenlijke financiering. De gemeente betreft hen bij het opstellen en uitvoeren van de woonzorgvisie.

Vrijwilligers en mantelzorgers

- Vrijwilligers kunnen, indien nodig, een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verkrijgen.
- De gemeente faciliteert de coördinatie en koppeling van vrijwilligers via bijvoorbeeld een vrijwilligersbank of –loket en draagt er zorg voor dat deze gebruiksvriendelijk is.
- De gemeente biedt de mogelijkheid van een vrijwilligersverzekering.
- Het Hogeland ontwikkelt een ruim aanbod in mantelzorgondersteuning, waaronder een respijtvoorziening, waardoor mantelzorgers er even tussenuit kunnen.
- De ChristenUnie wil specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers. Zeker als zij zorgtaken moeten combineren met school of studie. De gemeente gaat daartoe het gesprek met deze jongeren aan om te horen wat zij nodig hebben.

- De gemeente wijst mensen die mantelzorger zijn of worden actief op ondersteuning.
- In Het Hogeland ontwikkelen we een visie op informele zorg en de manier waarop de informele zorg zich verhoudt tot de formele zorg;
- De gemeente zorgt voor goede coördinatie van informele zorg.
- In Het Hogeland minimaliseren we regels en drempels bij het aanvragen van een voorziening.

Iedereen telt mee en doet mee

- De gemeente Het Hogeland zoekt actief naar mogelijkheden om kinderen met een beperking te laten sporten;
- De gemeente zorgt dat haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners en ook digitaal moet de gemeente bereikbaar zijn voor mensen met een beperking.
- De openbare ruimte en het openbaar vervoer wordt op zo'n manier ingericht dat mensen met een beperking zich thuis voelen in Het Hogeland en zich er zelfstandig kunnen redden. Een onderdeel daarvan is dat er voldoende beschikbare toiletten zijn in de dorpscentra, dit kan bijvoorbeeld door ook de toiletten in gemeentelijke gebouwen open te stellen en vanuit overleg met horeca en ondernemers.
- De gemeente werkt aan het ontwikkelen én uitvoeren van een lokale inclusie-agenda, zodat alle inwoners deel kunnen nemen aan de samenleving. We doen dit samen met allerlei verenigingen en belangengroepen.
- De gemeente zorgt ervoor dat (gemeentelijke) evenementen toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking.

Zorg voor vluchtelingen en

(arbeids-)migranten

- Elke gemeente heeft een verantwoordelijkheid in de opvang van asielzoekers, zodat er een landelijke spreiding is en daar werken we aan mee. Hierin stemmen we ook af met de regiogemeenten. De inwoners worden goed en tijdig geïnformeerd over veranderingen in omvang, locatie of doelgroep van de opvang. Onze gemeente neemt ook zijn verantwoordelijkheid bij de huisvesting van asielzoekers met een verblijfsstatus en zet zich ervoor in om voor hen woonruimte te zoeken. We staan voor kleinschalige opvang. We gaan met ondernemers en organisaties, zoals kerken en verenigingen, in gesprek hoe die georganiseerd kan worden, waarbij de overheid onkosten en huisvesting faciliteert, en maatschappelijke organisaties zorgen voor binding met de samenleving.

- We zetten ons ervoor in om nieuwkomers zo snel mogelijk onderdeel van de samenleving te laten worden.
- Waar overlast ontstaat, pakken we dat aan. Dat geldt voor iedereen in onze samenleving.
- Taal verbindt en we stimuleren iedereen om de Nederlandse taal te leren, werkervaring of vrijwilligerswerk te doen. We verwachten van nieuwkomers dat ze zich daarvoor inzetten om zo snel als mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving.
- Een plek voor kinderen: we zorgen dat kinderen een kansrijke start maken door zo snel mogelijk samen te kunnen sporten of deelnemen aan cultuur, en naar school kunnen. Dat geeft hoop en stabiliteit.
- We werken nauw samen in een netwerk met andere partijen in de gemeente.
- We zorgen dat werk en inburgeren makkelijk gemaakt wordt door avondlessen, flexibele schooltijden en contact tussen werkgever en taalschool. Inburgeren gaat verder dan taal en werk. Het gaat ook over onderdeel worden en voelen van de samenleving. Via beleid wordt hier ook toe aangemoedigd.
- We pleiten voor een inloopspreekuur bij de gemeente voor iedereen met vragen (asielzoekers, statushouders, ondernemers en buurtbewoners). De gemeente faciliteert ondernemers, werkgevers, vrijwilligersorganisaties in de bureaucratie rondom het verstrekken van werk.

Hoofdstuk 5

Wonen en Ruimte

Waar staat de ChristenUnie voor op?

Je thuis voelen in Het Hogeland dat is waar de ChristenUnie op inzet. Iedereen heeft een plek nodig waar je veilig bent en gezien wordt, waar je tot rust kunt komen. En dan gaat het om meer dan alleen een dak boven je hoofd, dan gaat het om geborgenheid. Dat ontstaat wanneer mensen elkaar kennen doordat ze elkaar tegenkomen. We bouwen daarom niet alleen huizen, maar vooral gemeenschappen, waar mensen er kunnen zijn voor elkaar, en waar iedereen zich gekend weet.

Een huis dat geen geldzorgen brengt, maar juist betaalbaar en energiezuinig is. Een huis dat in een wijk staat waar burens elkaar helpen en voor elkaar klaar staan. Waar het fijn wonen is, met genoeg groen, ontmoetingsplekken en speeltuinen. Kortom, een huis dat mensen met recht hun thuis kunt noemen.

Zo'n huis vinden gaat niet vanzelf, of het nu een eerste huis is, of een huis waar kinderen fijn op kunnen groeien, of een huis waar men goed oud kan worden. In Het Hogeland staat de woningmarkt onder druk. Huizenprijzen stijgen en het bouwen gaat niet snel genoeg. Daardoor zitten mensen klem in een te kleine of juist te grote woning, kunnen jongeren niet op zichzelf gaan wonen en is het lang wachten op een levensloopbestendige woning.

Dat onvoldoende woningen worden gebouwd heeft verschillende oorzaken waar gemeenten soms maar weinig invloed op hebben zoals netcongestie, de stikstofproblematiek en bezwaarprocedures tegen bouwprojecten. Voor woningbouw is bovendien ruimte nodig terwijl ook bijvoorbeeld natuur, (extensieve) landbouw, defensie en duurzame energieopwekking een beslag doen op schaarse grond. De schaarste wordt vooral gevoeld door mensen met een kwetsbare positie op de woningmarkt. Met name in de lagere prijsklassen komt voldoende aanbod van woningen niet vanzelf tot stand.

Op basis van de christelijk-sociale waarden solidariteit en barmhartigheid willen we ons daarom in Het Hogeland inzetten voor de bouw van betaalbare koop en huurwoningen, voor starters en anderen met een kleine portemonnee en mensen met een zorgbehoefte.

Maar dit alles ontslaat ons niet van de verantwoordelijkheid om in woonruimte te voorzien. En daar zetten we ons in Het Hogeland voor in! We kijken actief naar mogelijkheden om woningen toe te voegen. Ook het splitsen van woningen is een mogelijkheid. Kortom, we willen 'bouwen, bouwen, bouwen'.

De ChristenUnie kijkt daarnaast ook verder dan stenen en een dak. We kiezen voor groene wijken waar ontmoeting gestimuleerd wordt. Waar ruimte is voor allerlei initiatieven uit de buurt. Groen en bomen zijn onmisbaar voor klimaatbestendigheid én voor ons eigen buitengeluk. Daarom doen we er alles aan om niet enkel groen te behouden bij het bouwen van woningen, maar juist groen toe te voegen. We leggen de lat daarmee hoog. Daar heeft Het Hogeland ook recht op. We werken intensief samen met bouwers en woningcorporaties.

Waar staat de ChristenUnie voor op?

Doorbouwen aan jouw thuis

- We stellen tot doel om per jaar 300 woningen te bouwen. Dat doen we op verschillende plekken in onze gemeente.
- Flexwoningen maken het mogelijk om op korte termijn huizen te bouwen.
- We gaan snel zorgen voor meer huizen door de grote dorpen uit te breiden met grote nieuwe wijken. In de kleinree dorpen maken we samen met initiatiefnemers plannen voor woningbouw.
- We vereenvoudigen de regelgeving waardoor woningdeling en/of -splitsing makkelijker wordt.
- We zien een toename van het aantal 1- en 2-persoonshuishoudens. Het is nodig om passende woningen te bouwen, waarbij het sámen leven centraal staat. Als er kleinere appartementen gebouwd worden, dan zorgen we voor ontmoetingsruimten en gedeelde huiskamers.
- Veel mensen willen graag in hun eigen wijk doorstromen naar een huis dat past bij hun levensfase. Ook in bestaande wijken kunnen daarom woningen toegevoegd worden.
- We geven alle ruimte aan wooncoöperaties en collectief particulier opdrachtgeverschap. Zo ontstaan er buurtjes met karakter. Per gebiedsontwikkeling wordt bekeken of een Knarrenhof of een jongerenproject kansrijk is.
- De gemeente gaat onderzoeken hoe zij het best geholpen kunnen worden.
- Wooninitiatieven waar mensen met en zonder (psychische) hulpvraag samenwonen ondersteunen we.
- Voor mensen die moeite hebben met het vinden van hun plek in de samenleving bouwen we samen met zorgpartners zogenoemde 'Paradijsvogelwoningen'. Daar kunnen zij grotendeels zelfstandig wonen, maar is begeleiding en hulp altijd dichtbij.
- Met ontwikkelaars maken we afspraken over de bouw van levensloopbestendige woningen. Waar de gemeente grondposities heeft stuurt zij op de programmering, zodat deze woningen voldoende worden gebouwd. Zo maken we doorstroming mogelijk.

Betaalbaar wonen

- Bouwen doen we in alle prijsklassen. Zo zorgen we voor een gezonde mix van goedkope en duurere woningen, dat aansluit bij de woonwensen van onze gemeente. We kiezen voor een verdeling van 30% goedkoop, 40% middelduur en 30% duur. Van deze woningen moet meer dan de helft in het betaalbare segment vallen.
- We gaan in gesprek met om de bouw van sociale huurwoningen te versnellen.

Ruimte van ons allemaal

- De openbare ruimte moet uitnodigen tot ontmoeting en bewegen. Waar speeltuinen, beweegtuinten en ontmoetingsplekken ontbreken en door de buurt gewenst zijn voegen we die toe. Ook stimuleren we dat buurtinitiatieven grasveldjes adopteren en mooier maken.
- We zorgen ervoor dat er in elk dorp speeltuinen zijn waar kinderen met en zonder beperking samen kunnen spelen.
- Ook bij het herinrichten van de openbare ruimte vervangen we waar mogelijk steen door groen. Nieuw straatmeubilair wordt circulair geproduceerd.
- De openbare ruimte wordt toegankelijk ingericht, met voldoende rustplekken.

Hoofdstuk 6

Energie, klimaat en milieu

Waar staat de ChristenUnie voor op?

We staan op voor leven in balans met wat de aarde kan dragen, voor een groene en gezonde leefomgeving. We zetten ons in om verdere opwarming van de aarde te voorkomen, de natuur te beschermen, onze leefomgeving klaar te maken voor weerextremen en we staan op voor een duurzame landbouw.

Voor de ChristenUnie staat rechtvaardigheid daarbij voorop: de transitie naar een duurzame samenleving kan alleen als die eerlijk verloopt, dit betekent dat deze voor iedereen haalbaar en betaalbaar is. Ook komen we op voor wat kwetsbaar is: de prachtige natuur in Het Hogeland is het waard te beschermen. Want de schepping heeft waarde in zichzelf en elk wezen heeft recht op een goed bestaan, nu en in de toekomst. Vanuit deze motivatie willen we bijdragen aan een duurzaam leven en een duurzame landbouw, op zo'n manier dat mensen niet afhaken maar meegenomen worden in deze verandering.

Om toekomstige generaties dezelfde kansen te geven zal er dus veel moeten veranderen. Voor deze transitie moeten inwoners en overheid samen de handen uit de mouwen steken. Daarom ondersteunt de gemeente inwoners en ondernemers in wat zij zelf kunnen doen.

Waar staat de ChristenUnie voor op?

Jouw duurzame huis

- Een duurzaam huis is een zuinig huis. Dat is goed voor het klimaat en goed voor je portemonnee. Daarom helpt de gemeente inwoners met het treffen van energiebesparende maatregelen.
- We benoemen in overeenkomsten rond de exploitatie van grond expliciet doelstellingen rond circulariteit, het tegengaan van verspillingen en het gebruik van 'biobased' materialen en de compensatie van de uitstoot van broeikasgassen tijdens de bouw vast.

Kansen voor de natuur

- Zorgen voor de schepping moeten we leren. Daarom zet de gemeente extra in op natuur- en milieueducatie op alle scholen in Het Hogeland, want jong geleerd is oud gedaan.
- De gemeente ontwikkelt samen met betrokkenen een visie op de toekomst van het platteland en het samengaan van o.a. natuur, landbouw, energie en recreatie.
- We stimuleren bijenlandschappen en zorgen voor voldoende bomen.
- We stimuleren klompenpaden en ommetjes om de natuur dichterbij te brengen en beweging te stimuleren.

- De biodiversiteit in de bebouwde kom is vaak veel hoger dan gedacht. Hier komt meer aandacht voor en wordt goed beschermd, ook als er in bestaande wijken gebouwd wordt. We werken aan groene schoolpleinen, natuurvriendelijk beheer van de openbare ruimte en biodiverse bedrijventerreinen.
- Dieren hebben last van lichtvervuiling. We zoeken naar manieren om dit tegen te gaan. Waar mogelijk gaan lantarenpalen aan via een bewegingssensor.

Voedselproductie in balans

- Het is belangrijk dat kinderen weten waar voedsel vandaan komt. Daarom ondersteunt de gemeente initiatieven van boeren voor open-erfdagen.

Omgaan met extreem weer

- Er komt een subsidie voor het aanleggen van groene daken.
- In bouwprojecten en het aanpakken van de openbare ruimte is klimaatadaptatie de norm. Pleinen krijgen oplossingen om water af te voeren zonder afbreuk te doen aan de toegankelijkheid en door wadi's creëren we plekken voor waterberging.
- Hittestress vormt een steeds groter probleem, bomen en ander groen zorgen voor verkoeling. Daarom blijven bestaande bomen zoveel mogelijk behouden en worden nieuwe bomen en struiken geplant.

Geen afval meer

- Echte circulaire bedrijvigheid vraagt ruimte. Plekken voor recycling en het sluiten van kringlopen. Circulaire bedrijven en repair-café's krijgen de ruimte in onze gemeente. Als we nieuwe kavels uitgeven bekijken we hoe ondernemers uit onze gemeente die ruimte kunnen gebruiken om circulair te gaan ondernemen.

Hoofdstuk 7

Burger en Bestuur

Waar staat de ChristenUnie voor op?

De ChristenUnie staat op voor een overheid die bondgenoot is van de samenleving, een baken van vrijheid en gerechtigheid. De overheid moet dienstbaar zijn aan het goede leven en strijden tegen onrecht. Een goed besluit is meer dan de helft plus één tijdens een stemming. We willen dat inwoners betrokken en gehoord worden, waarbij er aandacht is voor de belangen van minderheden. Dit werken we uit in 2 hoofdstukken.

Een betrouwbare overheid

We willen dat de overheid betrouwbaar is. We willen een open en transparante overheid, die de waarheid dient, recht doet en de vrijheid verdedigt. We zorgen voor veiligheid en bestrijden criminaliteit zoals drugsgebruik en drugshandel, mensenhandel, prostitutie, met ferme hand. We zorgen daarbij voor de grondrechten en digitale veiligheid.

Een veilige samenleving

De ChristenUnie zet zich in voor herstel van goede publieke voorzieningen en een vitale samenleving, waarin omzien naar elkaar de ruimte krijgt. We willen een samenleving waarin we met respect zoeken naar mogelijkheden om verschillen te overbruggen. We spreken ons uit tegen radicalisering en discriminatie.

We willen dat de overheid de gedeelde waarden en geschiedenis van onze samenleving uitdraagt en koestert. We zijn reëel over migratie: we leveren voldoende plaatsen voor de opvang van vluchtelingen in nood. We zijn altijd een land geweest van vrijheid, verantwoordelijkheid en recht. En we delen onze liefde voor de waarden van onze democratische rechtsstaat, waar mensen zich bij kunnen aansluiten en onderdeel van kunnen worden.

Voor veel mensen wordt de samenleving complex. Veel ouderen, nieuwkomers en laaggeletterden vinden het vaak ingewikkeld om op tijd de juiste informatie te vinden of om bij de overheid aan te kloppen voor hulp. De ChristenUnie wil dat de gemeente Het Hogeland haar regels zo simpel mogelijk houdt.

Ook de lokale overheid heeft de roeping om recht te doen. Elke inwoner van Het Hogeland heeft recht op een rechtvaardige behandeling, onafhankelijk van gender, afkomst, handicap of andere status. Discriminatie en racisme doen afbreuk aan die gelijkwaardigheid en vrijheid. Het bestrijden ervan kan niet door de politiek of de gemeente alleen. De hele samenleving speelt een rol.

Waar staat de ChristenUnie voor op?

- Vroegtijdig open en eerlijk inwoners betrekken bij beleidskeuzes en/of grote ontwikkelingen.
- In Het Hogeland wil de ChristenUnie zich inzetten om de inspraak van jongeren te verbeteren. De beslissingen die wij nu nemen, gaan over hun toekomst.
- Plannen van de gemeente moeten ook getoetst worden op de gevolgen voor jongeren (generatiecheck).
- Inwoners moeten informatie van de gemeente goed kunnen begrijpen, daarom communiceert de gemeente zo duidelijk en eenvoudig mogelijk met inwoners, zowel op de website als bij schriftelijke communicatie (taalniveau B1).

- De ChristenUnie wil dat berichten over aanvragen en besluiten, zoals vergunningen, (bestemmings)plannen en lokale regelgeving niet alleen digitaal zijn in te zien maar ook in de lokale papieren media verschijnen.
- In Het Hogeland kunnen inwoners, naast de digitale weg, altijd bij een fysiek loket met hun vragen bij de gemeente terecht.
- Indieners van burgerinitiatieven worden niet van het kastje naar de muur gestuurd. De gemeentelijke organisatie hanteert hiervoor een laagdrempelig systeem/loket.
- Meer vertrouwen, minder regels: elk jaar komt het college met voorstellen voor regels die geschrapt, vereenvoudigd of samengevoegd kunnen worden.
- Gemeenten krijgen structureel te weinig geld van het Rijk voor alle wettelijke taken. Dat betekent dat, naast het uitgangspunt dat gemeenten voldoende geld van het Rijk moeten ontvangen Het Hogeland de komende periode uitgaven en inkomsten in evenwicht moet brengen. Daarnaast is het van belang om ook goed in beeld te hebben wat de risico's in de toekomst zijn, om toekomstige generaties niet op te zadelen met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers.
- Er zijn altijd meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen wil de ChristenUnie de posten die te maken hebben met de nood van individuele inwoners, zorg, veiligheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen zo veel mogelijk ontzien. Uiteraard moet er voor mensen met weinig financiële draagkracht, maatwerk mogelijk zijn.

